

ՄԵԾԱՎԱԾԻՒԹԻՒՆ ՏՀԲ* *

Ստորագրեալս Բնական Գիտութեանց համալսարանական ուսանող ըլլալով՝ յանձնեցին ինձ իբր Դափնիպակման աւարտանաս (Թեօթ ծելաւրեալ) պատրաստել մեր ռռնաւարչ ուսունարա :

— La Flora Armenia.

Սոյն աշխատասիրութեանս մէջ լաւ յաջողելու համար, անհրաժեշտ է որ մեր երկրի բուսաւառք (herbier) մը աշխիս առջիւ ունենամք և ու որովհետեւ անհնարին է ինձ զանազան զաւառներու բոյսերը անձամբ հաւաքել, մտածութիւնն ունեցայ մեր երկրի գլխապնդու քաղաքներու և գիտերու ծանօթ ձենենաս անձեռու զմիմէ :

Զիյա ևս զիմնելու համարձակութեանս մասին ներդաստութիւննիդ հայցելով՝ կը խնդրեմ ջերմագին ո՞ր եթէ ոչ անձամք՝ զոնէ ծեր ծանօթներու կամ նոյն իսկ դպրոցական տղող միջնորդութեամբ՝ աշխատութիւն յանձն առնուիք նըպաստելու ինձի, ժողվելով և ուսուսչ ձենացրնելով այս ամէն առօր տեսնա բոյսերէն՝ որոնք Ֆեր քաղաքին և գիտերու շրջակայթը կը գտնուի :

Կը կանքիմ բաելու թէ ոչ միայն պատրաստ եմ Զեր ընելիք մանր աստիճանն ալ հաւատեանէլ, այլ և Զեր անունը յիշել աշխատասիրութեանս մէջ, և երբ ապօի օրինակ մը Ձեզ նուիքելու փոյթն ունենալ: Դարձեալ՝ վարձք իսկուսանալ այս ամէն լաւ պատրաստուած բոյսերու համար՝ որ Բատուա քաղաքի Համալսարանին Տնիկարական պարտիզի բուսաբանի ուզէ իրեն սեպականաել:

* * *

Ներուի ինձ համառուի ծանուցանել թէ՝ Ի՞նչպէս պէս է ուսուսչն՝ (որ է՝ չորցուած և թղթի մէջ պահած բոյսերու հաւաքածոյ) կազմել:

Բոյսեր հաւաքելու համար շրջազարութիւնը նողը՝ պէս է միասին ունենայ՝ զմէլին, մկրատ և բոյսը արմատով հանելու գործիք, նաև աման մը՝ որ յարմար ըլլայ բոյսերը մէջ լեցնելու: Ամէն մէկ տեսակ բոյսէ երկերկու կամ երեք երրեք օրինակին ժողվելիք փափաքելի է:

Նրշագայութենէն դասալուրը՝ պէս է իրաքանչիւր տեսակ բոյս առանձն լրագրի կոտրի մը (կամ լաւ ևս ծծուն թղթի) վրայ տարածելով վրասին ծածկել 6էն 10 անգամ ժալլուած ուրիշ լրագրիներ (կամ ծծուն թղթեր): Եթա-

բոյսերու և թղթերու ամբողջութիւնը վրայ գրգելով՝ պէս է տախտակող (կամ սոսուարթղթով) մը ծածկել և ասոր վրան ալ խոչոր քար մը կամ ծանրոցներ զնտեղէլ, որով բոյսերը լաւ մը կը ճնշուին և իրենց խոնաւութիւնը թղթերու կանցնին: Երկրորդ օրը խոնացած թղթերը պէս է փոխել և բոյսերը ուրիշ արեւու մէջ չորցուցած թղթերու վրայ փոխադրել, և զնել նորէն ծանրոցներու ճնշման տակ: Երրորդ օրը վերստին փոփոխել թղթերը, և այսպէս շարունակել հէն մինչէն 10 օր: Սոյն ոճով բոյսերը լաւ մը կի շրմնան և չեն մկրտիմի: Եթէ աշխատութիւննիդ լաւ յաջողի պէս չէ հոգ ընել, ևս սիրով կ'ըստունիմ անկատար պատրաստուած բոյսերու ալ:

Փափաքելի է որ խուռելին ծաղկել ոտուզ սաւասալը (րհանջօրաց) բոյսերը կատարեալ օրինակին ըլլան: Այժմնիք թէ՝ ունենան արմատ, ցորուն, ծաղիկներ, և եթէ հնար է՝ պտուղներ կամ սերմեր որոնք թղթէ քանկներու մէջ լեցնելով՝ բոյսը կրող թղթին կը կցնեն: Փայտադիմէն տունիկերու, երկայն ցորունկ բոյսերու, և ժամանակու անոնցներու և տեղիներու, ցորեններու, և այլն) պէս է նըոյշներ հաւաքել:

Բուսարանի համար պատրաստուած բոյսը լաւ կ'ըլլայ՝ թէ մը մաքուր թղթի վրայ (որոյ մծութիւնն պէս է անցնի 0,35 × 0,50 հարիբրամտորը) զերձանուք կամ կաշուն թղթի շերտերով, կամ գնանակներով հաստատել: Եթէ ազատ ալ գործի վիճակ լի րեմիր:

Փափաքելի է նաև որ ամէն բոյս կրող թղթին վրայ նշանակէք անոր առունե ո՞ր և է լեզուով որ գիտէք. անոր Ի՞նչՊիտու Գօնսն ԱՐԻՒՐԻՎ ըլլաւմ, Լինային թէ զաշտային, անտառային թէ ըլլային, և այլն. և գրէք նաև թէ որ ԱՄՈՒԱ և ՕՐՈՒԱ մէջ ժողված էք:

* * *

ԱԽԱՅՑ ՊԱՀԱՅՃԱԼՈՒ Զեկու, աւելորդ չեմ համարիր պարզեն թէ Հու Երոպայի մէջ, իւրաքանչիւր բոյս կրող թղթին կը միացնեն պիտակ մը (Պղթիկ): Որու վրայ հնաւելու շարք մը անգեկութիւններէն գէր զլիսաւերեք բոյսէ կ'ըլլան:

Ա. — Բայսի ԱԽԱՅՑ: մը և ո՛րան լեզուով և զաւասարբառուով որ հաւաքողը զիսէ:

Բ. — Բոյսի գանուած ՏԵՂԻՈՑ ԱԽԱՅՑ: կամ

* Բազմավէպի մնթերցողաց ուշադրութեան կը յանձնէնք հանեւեալ նամակը:

իմ և այն բազմութիւն կամ զեղի ո՞ր գետը
կամ չերան մերձակայքը կը զանուի.

Գ. — Ըստ համարական այդ բայց Խնաջ Խնաջանին Տիգրան Արքան է ու առաջական է Խայտապահը և թշուապահը. Տարածական է թէ բայցին, աւերաներու մէջ թէ քարա-
ժայներու կամ պասերու վրայ կը բռանի. Եթէ բայ-
րային է կամ ենթային, այն առեն կը նշանակն նաև
թէ մերձաւորապէս ո ըստ բարձրութեան վրայ կը բռա-
նի և որ դիմուի վրայ, այսինքն Հիւսիսի թէ Հարա. Ա-
ռեւէլ թէ Այսեւուաց:

Դ. — Խնաջանին 207, ԿԲ. ՍԻՒՐ. Կրային թէ զաւար-
զային, աւազու թէ Կաւային: Հաջուակին է թէ ԱՌ-
ՎՈՐԱԿԻՆ:

Ե. — Խնաջ ԲԱՆԻ ԿԲ. ԳՐԻՎԱՆԻՆ: Գիշ ԿԱՌԱՅ,
մարդիկ կամ կենդանի կ'ուսնէն, արենակի մէջ կը դոր-
գածական:

Զ. — ՄԱՋԱԿԻՆ: Ո ԹԻԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԿԲ. ՏԵՒԻ: (Ձոր
օրինակ, Մարտի ակիցքեմ) Ապրիլի կեսը, կամ Մայիսին:
Սկսումքը:

Է. — Պայոյս զատօ օրերնուզ ԹԱԿԱԿԱՆ, և զանո-
յին ԱՆԱԽՆ, նև ՄԱԿԱԽՆԻՆ:

* * *

Գարնան սկիզբը անտառներու և ամառն ու
աշնան զաշտերու և հովիտներու մէջ միասին կը
ծիին, կը ծաղկին և կ'ապրին, ուղար տուր, և
կամ ուսաւ ուշը շատրւաց, բազմաթիւ բոյսեր մնի
ու պրտիկ տառել կամ նուազ դժվարն սերնեւն:

Ի՞ո՞ւ, կամ պարագաներու, թերեւս ապաւածութեանը և
հոփուանը, իմ ուսումնաբութեան համար օգ-
ուակարապոյն լինին: Աւսովի կը խնդրեմ ո՞ր է է
տեսակ (օրինակ) զանապանակ (variétét) ըոյսեր
գանէք՝ աւետը բռնպանվեք և զրկէք իմ հաս-
ցէին առաջարարն (recommandé, բավուտուր, սիժարարչ) առաօպ, ա՞:

Մեծայոյն եմ որ առաջին ծրար մը այս 1907ի
գարնան յցելով, ամառը և աշնան ալ կը դրկէք
ուրիշներ: Ի վերջ գրութեանս կը ինքրեւս ի
սրտէ՝ որ բարեհանգիք երկուողիւ մը, ներկայ
ԽԱՌԱՓՈ ԸՆԴՈՒՆԵԱՄ և ՏԵՐ ՏԵՐԱՎԱՐՈՒՆԱՅ, ինձ
ծանուցանել՝ որուն համար կանխելով իմ թիր-
մաջերմ չնորհակալիքս, մնայ:

Մեծապատիւ Տեսանդ

Անձնուելիք

Հ. ՆԵՐԱԿՈ ՏԻՐԱՑՈՒՆԱՆ

Կ. Միկրօպեան

Հասցէս է՝

R. P. Nersès Dirazouyan

Studente in Scienze Naturali. Nell'Orto Botanico
Della R. Università di

(Italia)

PADOVA

- - - - - * * * * * - - - - - * * * * * - - - - - * * * * * - - - - - * * * * * - - - - - * * * * * - - - - -

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ VII ՏԱՐԻ “ՄՈՒՐՃ,” 1907 ԹՈՒԱԿԱՆԻ

ԳՐԱԿԱՆ, ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՄՄԱԴՐԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐԻՆԻ

Բաժանուած ու Պահպանուած
տարեկան 10 ր.

Աւագանաման
տարեկան

32 ր.

Բաժանորդագինը կարելի է վճարել նաև մասմաս (5-5 ր.), երկրորդ վճարը լինում է մայիսին: Տար-
դարուցներում ուսուցանողների, աշակերտների, ուսանողների, զիւլցիների և ցննուողների համար բաժանորդա-
գին է (իրասաւում). 8 րուրի տարեկան, որ կարելի է վճարել մասմաս (4-4 ր.)

Թիմել Tiflis, Rédition de la «MOURTCH»